

Frandsen: Jeg vil gerne have lov til med nogle få bemærkninger at begrunde min stilling til denne sag ved at indlede med et par almindelige ord om sygehusvæsenet og navnlig om sindssygehospitalerne.

Sindssygehospitalerne har hidtil indtaget en særstilling indenfor sygehusvæsenet. Sindssygdommens langvarighed og særlige udtryksformer har fra første færd givet disse institutioner et særligt præg, hvor hensyn til plejen har været et fremherskende træk. Men også de almindelige sygehuse var ved sygehusvæsenets grundlæggelse for ca. 150 år siden væsentligt plejehjem. Da sindssygehospitalerne oprettedes, var forskellen mellem dem og landets andre sygehuse derfor ikke så iøjnefaldende som nu. Ved overvejelser om sindssygehospitalernes fremtid vil det derfor være nyttigt at holde os for øje det almindelige sygehusvæsenes udvikling. Det vil være en lærerig baggrund for vore drøftelser om sindssygehospitalerne at kende årsagerne til de almindelige sygehuses udvikling, hvad der satte den i gang, og hvordan den blev gennemført.

Vore sygehuses historie er et meget interessant kapitel i vor kulturhistorie, og ikke mindst den del, der handler om de sidste 20—30 år, kan i mangt og meget med rette betegnes som et lykkeligt eventyr om sparsomt udstyrede huse med få stuer, hvor fattige syge blev plejet, der blev til vort sygehusvæsen af i dag med mindst eet stort centralsygehus i hvert amt og de mange, også fuldt moderne udstyrede, kirurgisk ledede lokale sygehuse. Denne udvikling skyldes lægevidenskabens og lægekunstens fremgang og deri begrundede krav til sygehuse. Sygehuse er fra i deres oprindelse at være plejehjem blevet ikke alene den nødvendige ramme om lægens arbejde, undersøgelse og behandling af patienter, men er i sig selv et redskab, ja, det fornemste redskab for lægerne ved behandlingen af den lange række alvorlige sygdomme, der af lægelige og tekniske grunde kun kan behandles på et sygehus.

De kommunale råd, der har ansvaret for størstedelen af vort sygehusvæsen, har til enhver tid imødekommet de lægeligt berettigede krav til sygehusvæsenets organisation og sygehuses indretning og har påtaget sig de deraf følgende udgifter, der navnlig i de sidste 20 år har været i stadig og stærk vækst. De har påtaget sig disse byrder i fuld erkendelse af, at vi måtte kunne udnytte og give adgang for hele befolkningen på lige fod til de helbredelsesmuligheder, som lægevidenskaben i dette tidsrum i så rigt mål har givet os til resultatrig behand-

ling af en række tidligere absolut dødbrin-
gende sygdomme.

Da udviklingen i løbet af 20'erne krævede sygehuse med flere specialer, omorganiseredes i løbet af 30'erne vort sygehusvæsen, og centralsygehuse voksede frem i amt efter amt. Men ikke nok hermed. Der er i dag hos vore sygehusmyndigheder fuld forståelse af, at sygehusvæsenet ikke må være organiseret alene med forholdene i dag for øje, men således at man, såvidt det er muligt, lægger rammerne med den fremtidige udvikling for øje, den udvikling, som vi af de senere års erfaring ved kan foregå i store spring.

Den del af vort sygehusvæsen, der omfatter pleje og behandling af de sindssyge, har hidtil ikke kunnet følge med i det øvrige sygehusvæsenes stærke udvikling. Såvel i hensende til den lægelige organisation som ved indretning af statens sindssygehospitaler er der i det store og hele ikke sket større principielle ændringer i løbet af mere end de sidste halvt hundrede år.

Dette har man imidlertid ikke kunnet lægge de statslige myndigheder til last, hverken de administrative myndigheder eller rigsdagen. Der har på sindssygdommens område ikke været en resultatrig videnskabelig forskning, der har kunnet begrunde krav om principielle ændringer. Sindssygehospitalerne har derfor i ikke ringe grad bevaret deres præg af plejehjem helt op til vore dage, og de ligger stadig som en isoleret del af sygehusvæsenet.

Men psykiatrien, dette store, hidtil i tilsyneladende uigennemtrængeligt mørke liggende så uhyggeligt land indenfor patologien, har længe fristet og frister stadig flere og flere af de ypperste indenfor vor videnskab verden over, ikke alene af rent videnskabelig forskertrang, men også ud fra trang til at komme de så hårdt ramte sindslidende til hjælp. Der arbejdes energisk og hårdt i klinik og laboratorium på udforskningen af sindssygdommens årsager og behandling. Og der er nu resultater at vise, selvom de er få, resultater, som viser, at det vil være muligt at sprede mørket — måske vil det tage år, mange år, måske sker der noget epokegørende i morgen, sådan som vi har erfaret det så mange gange indenfor den øvrige del af medicinen i de sidste årtier.

Den udvikling, der allerede har fundet sted i de senere år, men ikke mindre den udvikling, vi tør vente vil komme, gør det nødvendigt, at vi tager under den alvorligste overvejelse, hvordan det nuværende helbredelsesapparat, sindssygehospitalerne,